

ФІЛОСОФІЯ

УДК 1: 314/316

DOI: 10.31548/hspedagog2020.04.090

РИЗИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СУЧАСНОГО ГЛОБАЛІЗОВАНОГО СВІТУ

Т. В. ГОРБАТЮК. кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії та міжнародної комунікації

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: gorbatiuktv@gmail.com

ORCID: 0000-0002-4304-376X

Анотація. Сучасний соціум можна охарактеризувати як складноструктуровану систему. Тенденції інтеграції культур, інтелектуальних потенціалів, технологій стали переважаючими в суспільному розвитку, які на сьогоднішній день визначають не тільки соціальний прогрес, але і приватне життя мільярдів людей. Глобалізація останніх десятиліть постає найбільш актуальним феноменом наукових суперечок. У ході численних дискусій намітилися певні теоретико-методологічні підходи до розуміння даного явища, а також були виділені ті загальнопланетарні проблеми, які глобалізація поставила перед людством.

Останніми роками суспільство кардинально змінилось, глобалізація трансформувала існування людства. В основі цих перетворень лежить технологічний розвиток планетарного соціуму XXI століття, результатом якого стає надзвичайна мобільність сучасної людини і людства загалом. У контексті цього суспільство зіштовхується з ризиками, які можуть кардинально змінити життя людства. Одним із прикладів такого роду ризиків є пандемія COVID – 19, яка трансформувала існування суспільства, а її наслідки ще довго будуть впливати на розвиток планетарного соціуму

Ключові слова: глобалізація, соціум, ризик, перспективи, пандемія, Covid-19

Актуальність дослідження.

Сучасний світ постає складноструктурованою динамічною системою, яка поєднує в собі практично всі сфери людського існування. Інтеграція культур, інтелектуальних потенціалів, технологій стали важливими рушіями розвитку соціуму XXI століття, які на сьогоднішній день визначають не тільки суспільний прогрес, але й приватне життя мільярдів людей. Вагомим елементом в процесах трансформації буття людини став розвиток інформаційних технологій. Форми, методи і технології передачі інформації, швидкість її обробки вже досягли такої досконалості, що говорити про національні форми цих видів людської діяльності стає неактуальним.

Аналіз досліджень і публікацій. Глобалізація суспільства в останні три десятиліття стає однією з найактуальніших тем досліджень сучасних науковців. Ідея осмислення ризиків та перспектив соціуму XXI століття постає темою досліджень великої плеяди сучасних західних та вітчизняних науковців серед яких можна виділити Ф. Фукуяму, М. Маклюєна, Дж. Стігліца, О. Стояна, О. Білоуса.

Метою статті є аналіз специфіки розвитку сучасного глобалізованого соціуму та ризиків, які постають перед людиною зокрема і людством загалом.

Методи дослідження. У процесі написання статті були використані методи аналізу, порівняння, історично-аналітичний, систематизації та теоретичного узагальнення.

Результати. Соціум XXI століття трансформується під неухильним впливом глобалізації у всіх сферах суспільного життя. Неухильне зростання ролі інформаційних технологій в існуванні планетарного соціуму призводить до

вибухоподібного ефекту їх використання. Інформаційні технології стають невід'ємним елементом буття сучасної людини. Вони дозволяють людству пізнавати світ, осмислювати та знаходити шляхи вирішення проблем, об'єднувати спільноти, пришвидшувати та формувати нові форми комунікації. Найбільш яскравим проявом застосування та використання інформаційних технологій є формування всесвітньої мережі Інтернет.

Формування всесвітньої інформаційної мережі стало поштовхом до формування глобалізованого інформаційного простору, в якому відсутні кордони. Сьогодні практично будь-яка людина може протягом декількох хвилин обмінятися новинами з жителем будь-якого материка, подивитися телевізійне шоу з будь-якого міста за допомогою супутникового зв'язку, «сходити» в музей, відвідати бібліотеку, більш того, «побувати» на міжнародній космічній станції аби з неї поглянути на планету Земля, і все це стає можливим завдяки Інтернету [2; 3].

Людство XXI століття отримало немислимий доступ до знань та інформаційних даних, які декілька десятиліть тому були надбанням лише обраних. Уряди розвинутих країн не в змозі ізолювати своє населення від безмежного моря різної інформації про себе та інші народи, про способи вирішення економічних і соціальних проблем, про різноманіття вибору. Ф. Фукуяма стверджує: «Сьогодні жодна країна не може захистити себе від глобальних засобів масової комунікації, від зовнішніх джерел інформації; тенденція, яка отримує розвиток в одному кутку земної кулі, швидко знаходить відгук у місцях, відділених десятками тисяч кілометрів. Країна, яка намагається

© Горбатюк Т. В.

відокремитися від глобальної економіки за допомогою відмови від зовнішньої торгівлі та інвестицій зарубіжного капіталу, повинна буде все ж таки враховувати, що сподівання її населення формуються знанням про умови життя і культурних досягненнях зовнішнього світу» [1, с. 176].

Всесвітня інформаційна мережа стає свого роду фундаментом у формуванні єдиного планетарного інформаційного простоту. В тісному взаємозв'язку з ним розвивається і сучасна світова економіка, яка постає єдиною, цілісною, взаємопов'язаною та динамічною планетарною системою. Будь які коливання чи кризові стани в економіці в одному регіоні світу відгукуються на економіках інших країн, які здавалося б не пов'язані з цим регіоном. Яскравими прикладами такої взаємопов'язаності процесів стали так звана азійська економічна криза 1998 року та глобальна фінансова криза 2008 року. Орієнтуючись на те, яким чином вони впливали на світову економіку, з впевненістю можна говорити про формування глобалізованого економічного простору як єдиного цілісного механізму, який є продуктивною системою в процесі свого розвитку, але в кризові моменти може зазнавати рецесії.

Проте поряд з інформаційною та економічною глобалізацією важливим описовим моментом глобалізованого світу є сучасна відкритість кордонів та мобільність людини. Розвиток туристичної індустрії та транспортних технологій останніми десятиліттями дозволяють нам говорити про глобальну туристичну міграцію. У сучасному світі практично не залишилось місць, куди б не могла дістатись людина. Індустрія туризму відкриває перед людиною фактично весь світ. І важливим елементом в такого роду

відкритті світу повинна бути безпека як самого туриста, мандрівника, мігранта, так і регіону, в який вони здійснюють свою подорож. У даному випадку безпековий аспект розглядається в контексті здоров'я людини та здоров'я людства в цілому.

За свою історію існування людство неодноразово поставало перед загрозою невідомих хвороб, які лютували в той чи інший період його існування. Під їх впливом змінювалось життя та світогляд людства. До таких хвороб можна віднести чуму в середньовіччі, дифтерію в XVII столітті, холеру в XIX столітті, іспанку (грип) в двадцятих роках двадцятого століття. Не зважаючи на досить малу мобільність тогочасного суспільства, ці пандемії швидко поширювались та охоплювали великі території. У результаті цих пандемій загинуло велика кількість людей, що кардинально вплинуло зокрема на демографічну структуру суспільства та його розвиток загалом.

За останні два десятиліття людство неодноразово стикалося з виникненням та розповсюдженням вірусів, які могли стати причиною чергових пандемій, до яких відносять пташиний грип (H5N1), свинячий грип (A/H1N1/09) та коронавірусна хвороба (COVID-19). Останній спалах пташиного грипу відбувся в 2005 році, хоча вперше вірус грипу H5N1 був ідентифікований в Італії на початку XX століття. У XX столітті відбулося декілька спалахів пташиного грипу, який масово вражав птахів та призводив до їх загибелі, проте в 1997 році у Гонконзі був виявлений перший підтверджений випадок зараження та смертей людей, що в свою чергу занепокоїло науковців та лікарів. Причиною цих заражень, на думку вчених, був тісний контакт з інфікованою домашньою птицею. У

© Горбатюк Т. В.

2005 році новина про спалах пташиного грипу стала топ-новиною світових засобів масової інформації. Ареол розповсюдження пташиного грипу поширився з азійських країн на територію європейської частини Євразії та північної Африки, що стало загрозою для птахівництва як одного з елементів ведення сільського господарства цих регіонів, що в свою чергу вплинуло на економіку цих регіонів. Проте в результаті спалахів пташиного грипу було породжено велику кількість питань, основним з яких стало: чи зможе людство протистояти пандемії, якщо даний вірус в результаті мутацій зможе передаватись від птахів до людини простішим шляхом; які заходи боротьби з такою загрозою можуть запропонувати науковці? На щастя, існуючі вакцини супроти грипу показали свою дієвість в боротьбі з вірусом H5N1.

У 2009 році людство зіштовхнулось з черговою пандемією – пандемією, спровокованою вірусом грипу A/H1N1/09, який завдяки засобам масової інформації отримав назву свинячого грипу. Цей вірус виявився новим штамом грипу H1N1, що був результатом попереднього потрійного реасортименту вірусів пташиного, свинячого та людського грипу, до яких далі додався євразійський вірус свинячого грипу. Вперше спалах даного штаму грипу був зафіксований у Мексиці навесні 2009 року. Досить швидке поширення даного штаму грипу призвело до того, що в червні 2009 року ВООЗ оголосила спалах грипу A/H1N1 пандемією. У результаті цієї пандемії, згідно з публікацією в журналі *The Lancet Infectious Diseases*, кількість летальних випадків пандемічного грипу в світі може становити від 151 700 до 575 400 людей, ці розрахунки здійснені на основі вдосконаленого моделювання фахівцями з CDC Influenza Division. Така велика

розбіжність між крайніми точками моделювання спродукована тим, що до офіційної статистики увійшли лише випадки смертей, які були підтверджені лабораторними тестами. Проте не було враховано смертей, які припали на Африку та Південно-Східну Азію, де низький рівень розвитку медицини не дозволив сформувати чітку картину щодо розвитку та проходження пандемії в цих регіонах. Таким чином, на думку експертів, з чим також погодились фахівці ВООЗ, від цієї хвороби могло померти більш ніж 280 тисяч людей, що в 15 разів перевищує оголошену кількість жертв в липні 2010 року.

Говорячи про наслідки пандемії грипу A/H1N1/09 для системи охорони здоров'я, можна стверджувати: по-перше, що стурбованість представників охорони здоров'я США щодо можливості виникнення та поширення пандемії пташиного грипу (H5N1) на території Сполучених Штатів суттєво допомогла підготуватись до спалаху свинячого грипу (A/H1N1/09); у подальшому багато країн вжили подібних заходів, аби в майбутньому запобігти розвитку подібної кризи; по-друге, дана пандемія показала, що в разі радикального зростання попиту на ліки та вакцини комерційні концерни не в змозі швидко задовольнити потреби людства, тому виникає потреба в цілеспрямованій роботі урядів країн щодо нівелювання дефіциту лікарських засобів.

Ще одним викликом для людства стали інфекції, в основі яких лежать коронавіруси. Родина коронавірусів (Coronaviridae) відома науковцям досить давно, і на даний момент включає в себе 43 віруси. Віруси цієї родини можуть вражати птахів, тварин та людину. Перший випадок виявлення одного з вірусів

цієї родини у людини був описаний в 1965 році.

Коронавірусна інфекція у більшості випадків перебігає легко, проте в XXI столітті відбулися спалахи тяжких захворювань – SARS-CoV, MERS-CoV та COVID-19, що кардинально вплинуло на існування самої людини та людства в цілому. На початку третього тисячоліття віруси SARS-CoV і MERS-CoV спричиняють тяжкий гострий респіраторний синдром (ТГРС) та близькосхідний коронавірусний респіраторний синдром (БКРС) відповідно. Спалах тяжкого гострого респіраторного синдрому відбувся восени 2002 року в китайській провінції Гуандун та на перших етапах не афішувався китайською владою. Світової уваги епідемія набула в лютому 2003 року після екстреної посадки літака, який летів з Китаю в Сингапур, в Ханой (В'єтнам) з хворим пасажиром на борту. Після госпіталізації у хворого виявили атипову пневмонію, від якої він згодом і помер, при цьому спричинивши спалах серед медичних працівників лікарні. Згодом в березні 2003 року ВООЗ випустила глобальне оповіщення про необхідність зупинки розповсюдження цього захворювання. Хвороба була зафіксована в 35 країнах світу, в яких було виявлено 8 461 випадок інфікування ТГРС, при цьому 916 випадків були летальними.

Завдяки активному проведенню комплексу протиепідемічних заходів світовому співтовариству вдалося ліквідувати епідемію ТГРС в травні 2004 року. Однак науковці припускають що дана хвороба може згодом дати знати про себе, оскільки ще не в повній мірі виявлені її джерела і резервуари інфекції.

Ще один тип коронавірусної інфекції був виявлений на Близькому Сході восени 2012 року та отримав

назву MERS-CoV, або ж близькосхідний коронавірусний респіраторний синдром. Випадки зараження цією хворобою були виявлені в 26 країнах світу, хоча й осередком його розповсюдження була територія Аравійського півострова, що дає змогу говорити про ендемічний характер даного захворювання. За повідомленнями ВООЗ з 2012 по 2020 рік в світі зареєстровано більш ніж дві з половиною тисячі офіційно підтверджених випадків захворювання, при цьому 881 випадок летальний.

Досліджуючи цей тип коронавірусу, вчені виявили наявність антитіл до збудника MERS-CoV у верблюдів. Подальші дослідження виявили, що верблюди можуть бути вторинним резервуаром інфекції, оскільки випадки її виявлення не були постійними. Таким чином, первинний резервуар інфекції ще не встановлений. Для науковців та суспільства важливим є осмислення та розуміння механізму передачі вірусу від верблюдів до людини, що стане вирішальним для боротьби з поширенням цієї хвороби.

Проте найвідомішою на даний момент пандемією, в основі якої виявився один з видів коронавірусів, стала сучасна пандемія коронавірусної хвороби 2019 (COVID - 19), яка була спричинена вірусом SARS-CoV-2. Вперше цей тип вірусу генетично виявлений в 2019 році в пробі пацієнта з атиповою пневмонією під час спалаху пневмонії в Ухані 2019 року [5].

Дослідження щодо походження послідовності геному вірусу SARS-CoV-2 виявило його найтісніший зв'язок зі штамом BAPC BatCov RaTG13, який розповсюджений серед кажанів. Проте в певний момент з'явилися заяви щодо штучного походження збудника коронавірусної хвороби, але багато науковців та

© Горбатюк Т. В.

дослідницьких організацій такі твердження спростовують та стверджують, що він має тваринне походження. Таким чином, науковці дійшли висновку, що первинним резервуаром інфекцій були кажани та змії, від яких вона поки що нез'ясованим шляхом потрапила до людини. Хоча існує версія, побудована на основі аналогії з іншими зоонозними коронавірусними хворобами, такими як тяжкий гострий респіраторний синдром (SARS-CoV) чи близькосхідний коронавірусний респіраторний синдром (MERS-CoV), тобто вчені припускають, що передача від тварин до людини можлива через безпосередній близький контакт із живою твариною або ж через продукти тваринного походження. На думку вчених, саме це і відбулося на ринку тварин і морепродуктів в Ухані.

Головною причиною різкого спалаху коронавірусної хвороби в Ухані серед людей став досить простий механізм її передачі від людини до людини, а саме завдяки аерозольним, переважно великодисперсним, виділенням з дихальних шляхів, тобто завдяки повітряно-крапельному механізму передачі вірусу.

Густонаселеність та висока мобільність жителів регіону стали ще однією важливою причиною різкого поширення коронавірусної хвороби в Ухані. Будучи важливим центром розвитку економіки, торгівлі, освіти, фінансової та транспортних сфер з населенням біль ніж 10 мільйонів чоловік, це місто постало складною динамічною системою соціальних взаємозв'язків. Розвиненість регіону та висока мобільність його жителів і постійна наявність мандрівників з інших регіонів стали важливим чинником в розповсюдження коронавірусної хвороби по всьому світу. Зважаючи на осередки спалахів цієї хвороби в світі, можна

констатувати, що основним шляхом її поширення по планеті стали: по-перше, повітряно-крапельний механізм передачі вірусу, а по-друге, розвинута туристична галузь, яка саме базується на високій мобільності населення планети.

Виникнення осередків коронавірусної хвороби в Європі ще більше ускладнило ситуацію, оскільки до вже зазначених чинників поширення хвороби додався третій – це відкритість кордонів європейських країн, що в свою чергу призвело до різкого поширення цієї хвороби по всій європейській частині Євразії. Згодом поширення коронавірусної хвороби було виявлено в Сполучених Штатах. Надалі поширення COVID-19 було виявлено в економічно найменш розвинених країнах Африки, Латинської та Південної Америки, і південно-східної Азії – загалом по всьому світу. На даний момент в світі виявлено більш ніж 75 мільйонів випадків хвороби, при цьому більш ніж 1,6 мільйона летальних, проте це лише офіційні цифри, а скільки випадків залишилось не зареєстрованими в силу різних причин залишається відкритим питанням.

Різкий спалах коронавірусної хвороби та досить важкий її перебіг у людей потребував активної боротьби з нею. З одного боку, в людства був наявний досвід боротьби з епідеміями та пандеміями, які виникали протягом його існування, а з іншого, це сучасний розвиток науки та медицини. Активні дії щодо локалізації поширення та боротьби з COVID-19 в Ухані, базуючись на досвіді з подолання тяжкого гострого респіраторного синдрому (SARS-CoV), що здійснила китайська влада, стають взірцем боротьби з цією пандемією. Карантинні заходи як в самому регіоні спалаху, так і обмеження взаємодії з іншими регіонами, блискавична мобілізація

© Горбатюк Т. В.

медичної сфери, відкритість наукових досліджень, активна наукова розробка засобів боротьби з цією хворобою дозволили сформуванню синергетичний ефект, завдяки якому на початок травня 2020 року місто Ухань та вся провінція Хубей повернулася до звичного допандемійного життя.

Звертаючи увагу на розвиток пандемії в економічно розвинутих країнах, ми можемо констатувати запізнілу реакцію на ризики та загрозу урядів країн Європи та Північної Америки, що призвело до важких наслідків. Неготовність медичних систем до масової захворюваності та невідповідність медичних протоколів, які ґрунтувались на досвіді боротьби з епідеміями та пандеміями грипу в Європі [4], вдалося нівелювати завдяки весняному локдауну. Проте лібералізм європейських урядів та протестна діяльність підприємців та населення країн не дали змоги повноцінно використати потенціал карантинних заходів, як це було в Ухані, що в свою чергу призвело до другої хвилі пандемії.

Боротьба з коронавірусною хворобою постала викликом перед науковою спільнотою. Ідея створення вакцини для забезпечення населення планети від цієї хвороби стала наріжним каменем для державних та недержавних установ, які працюють в цій сфері. Проте існує ризик, що створення вакцини дає людству з одного боку дієвий засіб в боротьбі з пандемією, а з іншого - надає можливість набуття надприбутків та спекуляцій виробника (якщо мова йде про приватний сектор) або ж

геополітичного впливу (якщо вакцина буде створена державною організацією). Складність проблеми та відкритість в дослідженнях коронавірусної хвороби надали можливості більш ніж 30 організаціям працювати над створенням вакцини. Так, створення та виробництво вакцин - це довготривалий та кропіткий процес, який потребує передклінічних та клінічних випробувань, але є надія, що завдяки конкуренції даних наукових організацій людство отримає якісний та доступний засіб для боротьби з COVID-19, при цьому нівелювавши будь-які спекуляції.

Таким чином, говорячи про сучасний глобалізований соціум, ми повинні усвідомлювати, що разом з тотальною інформатизацією та зникненням будь-яких кордонів в мережі, разом з інтеграцією культур та традицій, об'єднанням інтелектуальних потенціалів в контексті розробки фундаментального знання, разом з формуванням транснаціональних корпорацій із завершеним комплексом виробництва та здобуття економічних благ, а також з надзвичайною мобільністю сучасної людини і людства загалом планетарний соціум залишається під вагомим пресингом ризиків свого комфортного існування. Для сучасного суспільства таким випробуванням стала коронавірусна хвороба, яка, виникнувши в одному регіоні, активно поширилась по всьому світу, при цьому кардинально вплинувши на всі сфери людського буття.

Табл. 1. Глобальні епідемії масштабу, порівняного з епідемією коронавірусу

Пандемія	Рік	Збудник (вірус)	Кількість інфікованих, приблизно	Кількість померлих, світ (оціночні дані)	Коефіцієнт смертності, % інфікованих
Іспанка (іспанський грип)	1918-1919	A/H1N1	500 млн	50–100 млн	2–3
Азійський грип	1956-1958	A/H2N2	Оцінки відсутні	1–4 млн	Дані відсутні
Гонконгський грип	1968-1969	A/H3N2	Оцінки відсутні	1–4 млн	Дані відсутні
SARS	2002-2003	SARS-CoV	8098	774	9,6
Свинячий грип	2009-2010	H1N1/09	10–200 млн	Від 18500 (підтверджених лабораторно випадків за даними ВООЗ) до 203000 (за оцінками журналу The Lancet)	0,03
MERS	3 2012 р. і по сьогодні	MERS-CoV	1917 лабораторно виявлених випадків у 17 країнах (дані ВООЗ)	677	36
Ебола	2013-2016	Ебола, геморрагічна лихоманка	28616	11310	39,50
Сезонний грип	Щорічно	В основному А/Н3N2, А/Н1N1 і В	340 млн — 1 млрд	250000–500000 щорічно	Кожний різновид грипу має свій коефіцієнт

Джерела: WHO; European Centre for Disease Prevention and Control; The Economist Intelligence Unit.

Табл. 2. Приклади фінансових наслідків подій із зоонозними інфекційними захворюваннями поза сектором охорони здоров'я

Сектори, які зазнали найбільшого впливу	Період	Країна	Хвороба	Види втрат	Економічна оцінка, дол. США
Туризм	2009	Мексика	H1N1	Туризм	2,8 млрд
Сільське господарство	1998-2002	Сомалі	RUF	Втрати експорту живої худоби	405 млн
Уряд	1989-1999	Малайзія	Nipah	Втрати податкових надходжень	135 млн
Фінанси	2013-2015	Гана, Ліберія, Сьєрра-Леоне	Ebola	Втрата довіри інвесторів	600 млн
Подорожі	2003	Світ	SARS	Втрати авіаперевізників	Понад 7 млрд

Джерело: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6330263>

Табл. 3. Підприємства провінції Ухань: галузі та належність

Галузь	Кількість підприємств	Країна походження	Кількість підприємств
Автомобільна промисловість	146	Китай	315
Вироби з металу	68	Японія	54
Електричне обладнання	47	США	44
Споживчі товари	32	Тайвань	33
Транспортне обладнання	28	Гонконг	18
Машинобудування	28	Франція	17
Виробництво металу та сталі	22	Німеччина	6
Хімічна промисловість	21	Швейцарія	6
Відновлювана енергетика	14		
Будівництво	13		
Дизайн та дистрибуція			
Транспорт і логістика	12		

Джерело: Charting the Global Economic Impact of the Coronavirus. By Nannah Dogmido and Adrian Leung.

February 5, 2020, 9:00 AM

// <https://www.bloomberg.com/graphics/2020-global-economic-impact-of-wuhan-novel-coronavirus/>

Табл. 4. Чотири сценарії економічного впливу коронавірусу

Сценарій	Дата подолання епідемії	Імовірність, %	Оцінка зростання реального ВВП Китаю у 2020 р., %
Оптимістичний	Кінець лютого	25	5,7
Базовий	Кінець березня	50	5,4
Песимістичний	Кінець червня	20	4,5
Катастрофічний	Епідемія не подолана 2020 року	5	<4,5

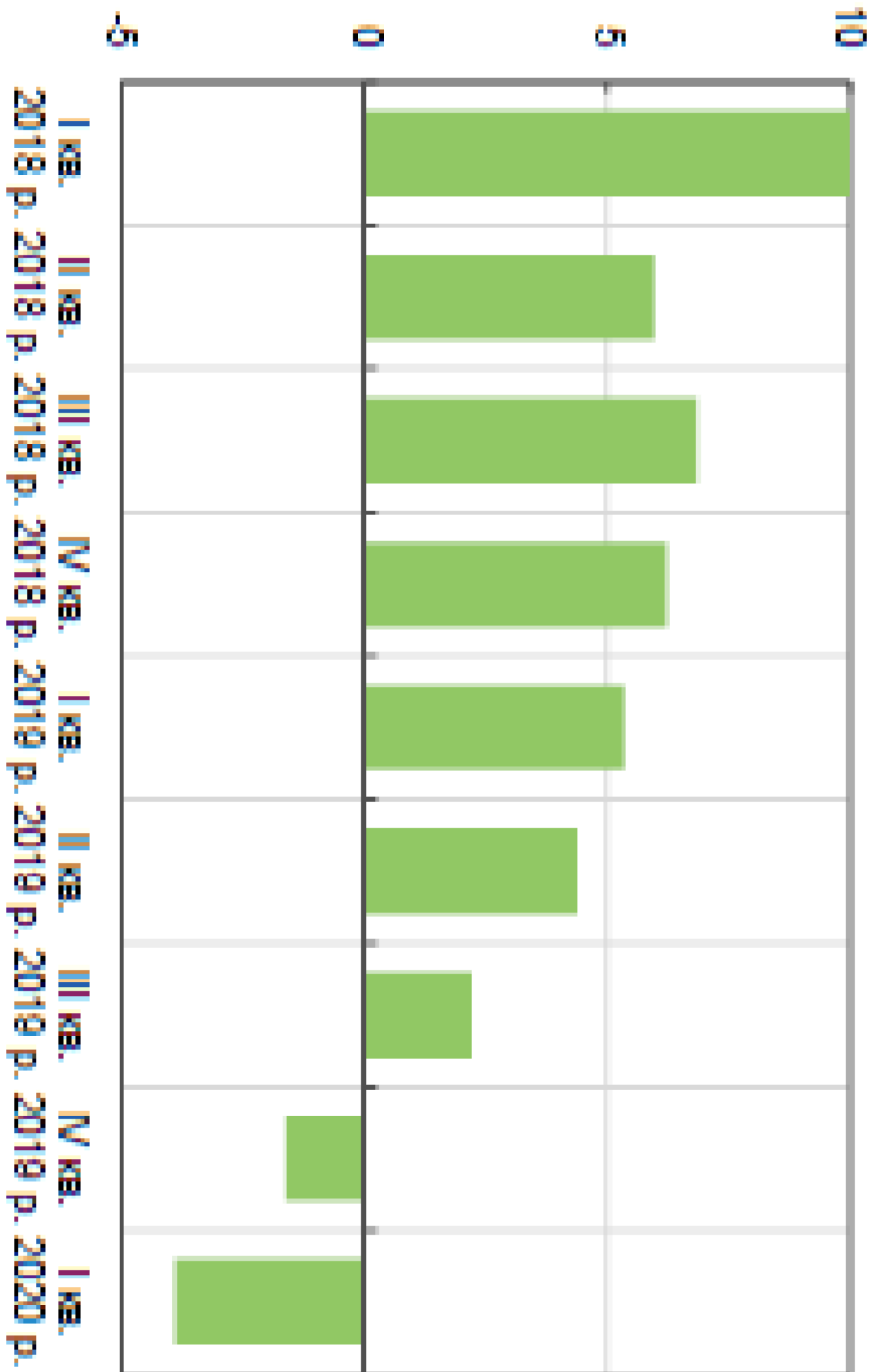
Джерело: The Economist Intelligence Unit.

**Табл. 5. Гальмування економічного зростання
внаслідок коронавірусу,
відхилення від базового сценарію
в річному вимірі, %**

Країна, регіон	Гальмування
Гонконг	- 1,738
Світ	- 0,416
Південна Корея	- 0,408
Бразилія	- 0,320
Австралія	- 0,299
Індонезія	- 0,257
Японія	- 0,223
Німеччина	- 0,167
Нова Зеландія	- 0,157
Південна Африка	- 0,151
Індія	- 0,144
Єврозона	- 0,144
Франція	- 0,131
Велика Британія	- 0,122
США	- 0,116
Канада	- 0,101
Італія	- 0,063
Іспанія	- 0,053
Мексика	- 0,051

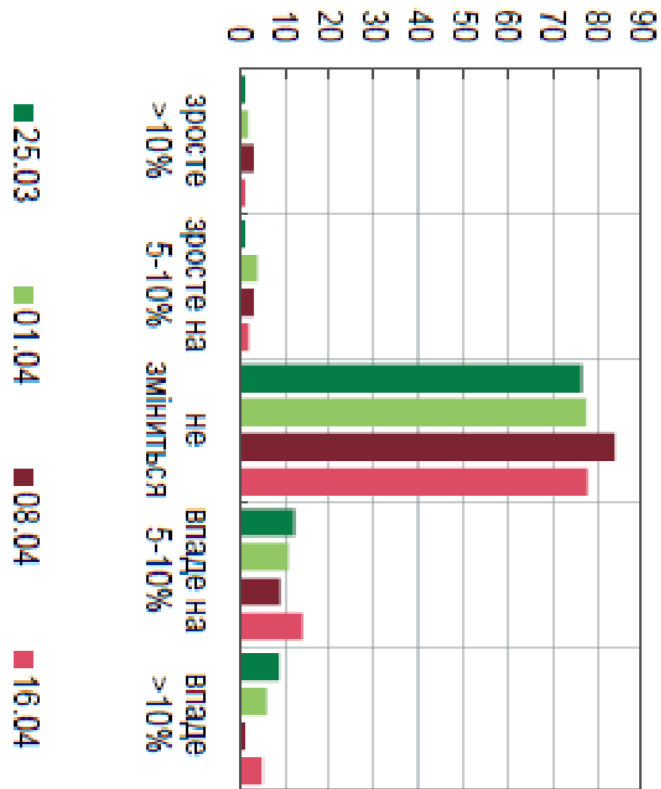
Примітка: сценарій побудовано на припущенні, що епідемію буде подолано в першому кварталі 2020 року.

Динаміка очікувань респондентів щодо зміни кількості працівників у наступні 12 місяців, баланс відповідей

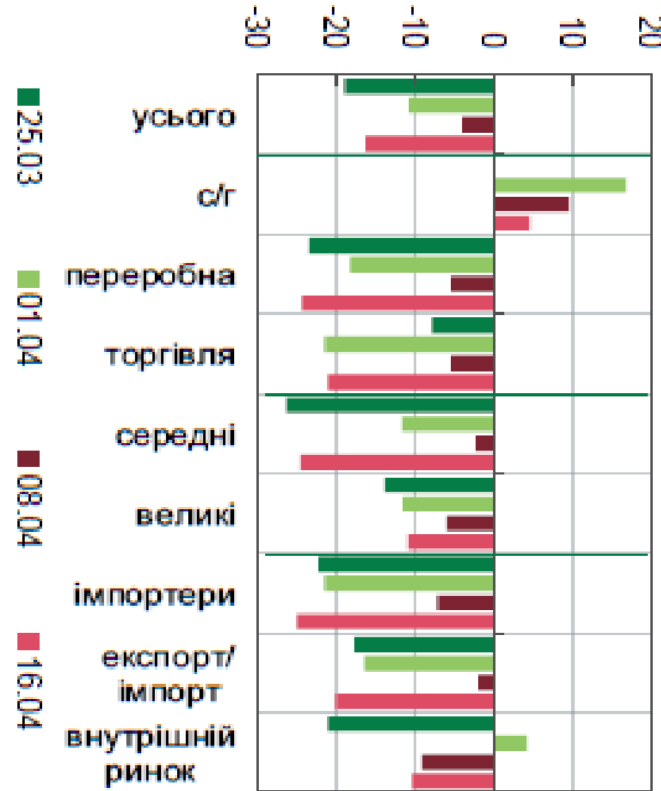

Джерело: НБУ, Ділові очікування підприємств України, I квартал 2020 року

**Очікування щодо кількості працівників, %
відповідей**

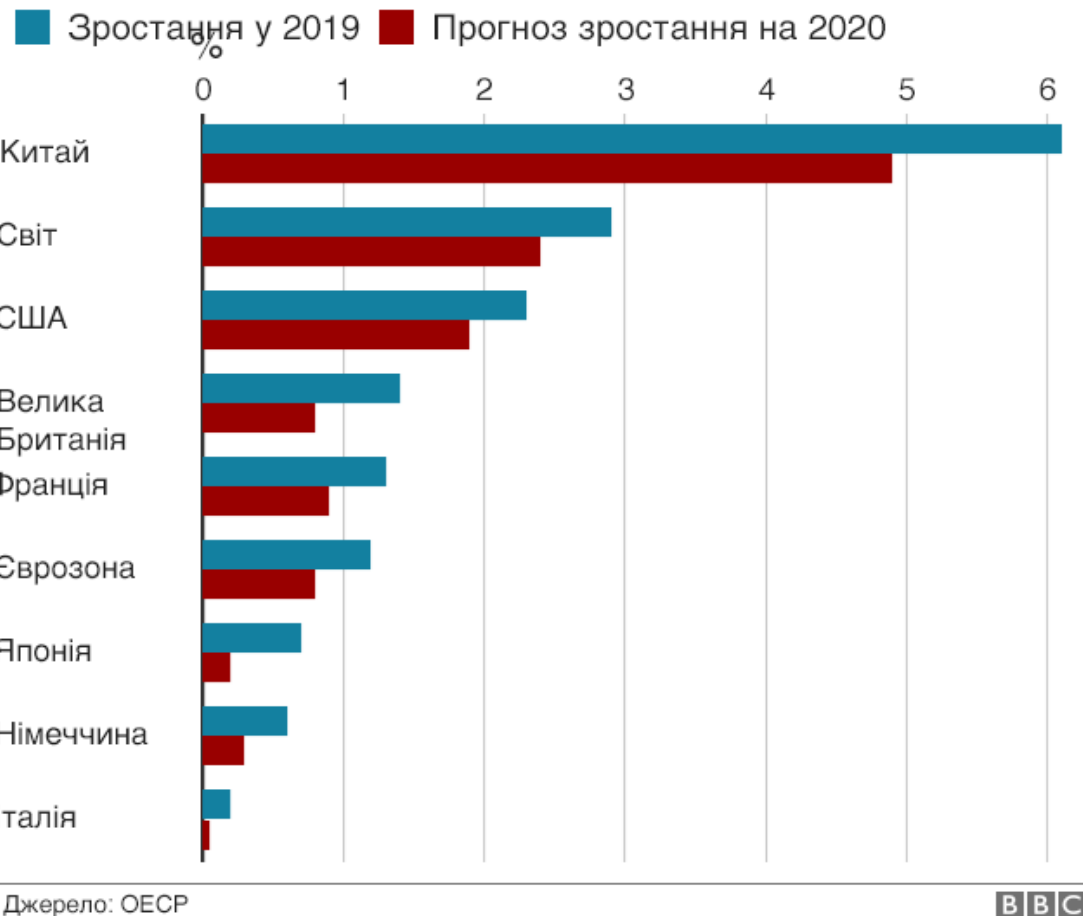
**Простий баланс очікувань* щодо зміни кількості
працівників**

Джерело: НБУ, Економічний огляд тижня, 17 квітня 2020 року

ОЕСР понизила прогноз зростання

Економічне зростання (ВВП), як очікують, сповільниться у 2020

Список використаних джерел

1. Fukuyama, F. (1992). *The End of History and the Last Man*. N.Y., USA, 464.

2. Gorbatiuk, T. (2013). The role of the Internet in the development of the globalized society. *Philosophy and Political Science in the Context of Modern Culture*, (5), 146-149.

3. McLuhan, M. (2003). *Understanding Media: The Extensions of Man* [Ponymanyne sredstv kommunykatsyy: vneshee prodolzhenye cheloveka]. Moscow, Russia: «Kanon», 464.

4. Watkins, J. (2020). Preventing a covid-19 pandemic. *BMJ*, 368: m810. doi: <https://doi.org/10.1136/bmj.m810>

5. World Health Organization (WHO). Coronavirus disease (COVID-19) outbreak webpage. Available at: <https://experience.arcgis.com/experience/685d0ace521648f8a5beeeee1b9125cd>

Reference

1. Fukuyama, F. (1992). *The End of History and the Last Man*. N.Y., USA, 464.

2. Gorbatiuk, T. (2013). The role of the Internet in the development of the globalized society. *Philosophy and Political Science in the Context of Modern Culture*, (5), 146-149.

3. McLuhan, M. (2003). *Understanding Media: The Extensions*

© Горбатюк Т. В.

HUMANITARIAN STUDIOS: PEDAGOGICS, PSYCHOLOGY, PHILOSOPHY Vol 11(4) 2020

of Man [Ponymanye sredstv
kommunikatsyy: vneshnee
prodolzhenye cheloveka]. Moscow,
Russia: «Kanon», 464.

4. Watkins, J. (2020). Preventing a
covid-19 pandemic. *BMJ*, 368: m810.
doi: <https://doi.org/10.1136/bmj.m810>

5. World Health Organization
(WHO). Coronavirus disease (COVID-
19) outbreak webpage. Available at:
[https://experience.arcgis.com/experienc
e/685d0ace521648f8a5beeeee1b9125c
d](https://experience.arcgis.com/experience/685d0ace521648f8a5beeeee1b9125cd)

RISKS AND PROSPECTS OF THE MODERN GLOBALIZED WORLD

Gorbatiuk T. V.

Abstract. *Modern society can be described as a complex system. Trends in the integration of cultures, intellectual potentials, technologies have become predominant in social development, which today determine not only social progress but also the private lives of billions of people. Globalization in recent decades is the most pressing phenomenon of scientific controversy. In the course of numerous discussions, certain theoretical and methodological approaches to understanding this phenomenon were outlined, as well as the global problems that globalization has posed to humanity. In recent years, society has changed dramatically, globalization has transformed the existence of humanity. At the heart of these transformations is the technological development of planetary society of the XXI century, which results in the extraordinary mobility of modern man and humanity in general. In this context, society faces risks that can dramatically change human lives. One example of such risks is the COVID-19 pandemic, which has transformed the existence of society, and its consequences will have a long-term impact on the development of our planetary society.*

Key words: globalization, society, risk, prospects, pandemic, Covid-19